

Кривенко О.В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

З огляду на те, що весь процес реформування органів прокуратури України проходить під пильним поглядом міжнародних експертів, які скрупульозно досліджують усі законопроекти, що вносять зміни до структури, функцій, порядку управління, проходження служби та інших аспектів діяльності органів прокуратури України, має сенс більш детально ознайомитись з міжнародною практикою стосовно цих питань.

Розуміючи той факт, що не усе нове та дієве у політичних, економічних, соціальних реаліях інших країн, із своєю історією, культурою та менталітетом прийняти для нашої держави, дослідження спрямоване на з'ясування тих норм, які змогли б вплинути на нашу правову систему покращити законодавство про управління, службу в органах прокуратури, не зіпсувавши існуючих позитивних напрацювань, що склались в нашій правовій системі.

Отже, як вже було зазначено вище, інститут прокуратури в країнах Європи характеризується багатоваріантністю моделей організації й управління, а також різним статусом та порядком проходження служби.

У більшості держав романо-германської правової системи прокуратура перебуває в адміністративному підпорядкуванні міністерства юстиції, проте, при цьому діє в межах судової системи. При такій схемі прокурори, як правило, працюють при судах і перебувають в суворому ієрархічному підпорядкуванні. Особа, яка керує прокуратурою цих держав, як правило це Генеральний прокурор, діє при найвищому суді країни. А інколи посаду Генерального прокурора і міністра юстиції займає одна особа. До речі, можна відзначити, що на території України, коли вона входила до складу Російської імперії, подібний порядок існував, але після приходу до влади більшовиків ця система була зруйнована остаточно. На сьогоднішній день така організація характерна, зокрема, для прокуратур Бельгії, Німеччини, Франції, Італії та деяких інших країн.

Наприклад, у Німеччині прокуратури існують при судах загальної юрисдикції усіх рівнів. Генеральний федеральний прокурор і підлеглі йому федеральні прокурори здійснюють свою діяльність при Верховному федеральному суді. Вони діють під загальним керівництвом міністра юстиції ФРН. При вищих судах землі і судах нижчої ланки діють відповідні прокурори, загальне керівництво якими, в свою чергу, здійснює міністр юстиції кожної із земель. У Німеччині існує чітка ієрархія де прокурори зобов'язані ке-

руватися законами та наказами вищестоящих прокурорів. Особливості німецької прокуратури зумовлені федеративним устроєм держави.

У Франції до системи органів прокуратури входять прокурори республіки при трибуналах малої та великої інстанцій, генеральні прокурори апеляційного суду та генеральний прокурор касаційного суду.

Цікаво те, що у цій групі країн зовсім по-різному здійснюється керівництво органами прокуратури. У ряді країн центральне управління прокурорською службою зовсім відсутнє, це такі європейські країни як Австрія, Італія, Греція. В деяких країнах керівництво здійснюється колегіальними органами. Наприклад, в Нідерландах за загальне керівництво прокурорською службою відповідає Рада генеральних прокурорів, а в Бельгії – Колегія генеральних прокурорів. У Франції таке керівництво здійснює міністерство юстиції. У Данії прокурорську службу офіційно очолює міністр юстиції, тоді як на практиці управління органами прокуратури здійснює директор публічних звинувачень. А деякі питання прокурорської діяльності вирішуються за участю національного комісара поліції та міністра юстиції Данії.

У більшості постсоціалістичних держав прокуратура є організаційно-відособленою, самостійною та централізованою системою органів. В таких країнах як Білорусь, Росія ця система зумовлена адміністративно-територіальним устроєм. В цих країнах систему органів прокуратури очолює Генеральний прокурор, який призначається законодавчим органом, або за погодженням із законодавчим органом країни. Генеральний прокурор керує діяльністю органів прокуратури держави, видає накази обов'язкові для виконання підлеглими, призначає на посади та звільняє їх з посад, самостійно несе політичну відповідальність перед парламентом країни. До країн з такою побудовою системи органів прокуратури відносяться і Україна.

У таких постсоціалістичних країнах як Польща, Румунія, Естонія дещо інші принципи організації прокуратури. В цих країнах прокуратура підпорядковується міністерству юстиції. Так, в Литві прокуратура є незалежною частиною судової влади. Її структуру утворюють Генеральна прокуратура при Верховному Суді. Регіональні прокуратури при окружних судах і місцеві прокуратури при місцевих судах. Генеральний прокурор направляє та контролює діяльність всіх прокуратур та визначає їх внутрішню структуру і штат працівників. В Болгарії прокуратура також є частиною судової влади. Згідно з законодавством структура прокуратури відповідає структурі судів Болгарії.

Можна зробити висновок, що в цих країнах вже відбувся процес реформування органів прокуратури. В них досі збереглися певні ознаки організації органів прокуратури притаманні для соціалістичних країн, але вже досить чітко прослідковуються зміни притаманні для країн західної Європи. Зокрема, це стосується входження органів прокуратури до судової гілки влади.

Підводячи підсумок, можна відзначити, що в країнах Європи основні питання проходження служби в органах прокуратури залежать від певної моделі прокуратури, яка діє в конкретній країні. І в кожній із європейських країн система управління і порядок проходження служби в прокуратурі має свої особливості, характерні лише для даної країни.